

Pamodi ser voluntáriu na un peskiza klínika?

- > Dezenvolvimentu di novus tratamentus y kuras médiku seria inposível sen djuda di partisipantis na peskiza.
- > Óras ki bu ta oferesi komu voluntariu na un studu, bu stá ta bai djuda otus pesoas ta kontribui pa es peskiza médiku.
- > Abô tanbe bu podi djuda kes peskizadoras ta preni sobri un doensa ô kondison di saúdi.
- > Na alguns kazu, bu podi sperimenta un novu medikamentu, prosedimentu ô dispozitivu antis ki el ta ser disponibilizadu fora di studus di peskiza; nu entantu, es podi ka ter midjor rezultadus ki kes ki djá stá disponível.

Perguntas pa ser fetu antis di partisipa na un studu:

- > Pamodi ki es studu stá ta ser fetu?
- > Kuzé ki stá ta bai kontesi si N konkorda na partisipa?
- > Es studu ta podia djudá-N? El ta podia djuda otus algén?
- > N ta podia sufri lezon durante es studu?
- > N stá ta bai ser pagu pa partisipa na studu?
- > N ten ki paga algun kuza si N stiver na es studu?
- > Modi ki nhas informason pesoal stá ta bai ser protejidu?
- > Kuzé ki ta kontesi si N sufri lezon na es studu?
- > Kantu tenpu es studu stá ta bai dimora?
- > N podi sai di es studu na kalker óra?
- > Pa kenha ki N ta devi liga pa fazi perguntas sobri es studu?

Es material é trabadju di New England Research Subject Advocacy Group, ku kontribuison di universidades afiliadu y sentrus akadémikus di saúdi di kes instituison menbru.

Deklarason di direitus di Participantis na Peskiza

- Komu partisipanti di un peskiza, bu ten es sigintis direitus:
- > di ser tratado di manera konsiderason y edukason.
 - > di ser informadu sobri kuzé ki studu stá ta tenta di-skubri.
 - > di intendi tudu kes formularius ki bu ta pididu pa asina ô prienxi.
 - > di intendi kuzé ki stá ta bai kontesi durante studu y kuzé ki ta fazê-l diferenti di atendimentu médiku normal.
 - > di ser informadu sobri posíveis efeitus sekundáriu ô desconfortus ki ta podi kontesi durante es studu.
 - > di ser informadu sobri tudu benefisius ku partisipason na studu.
 - > di ser informadu sobri otus opson di tratamentu y komu ki es ta podi ser midjor ô pior ki tratamentu na studu.
 - > di sabi kal tratamentu stá disponível pa abô si surji algun prublema médiku enkuantu bu stiver na es studu.
 - > di fazi kalker pergunta sobri es studu.
 - > di ter tenpu nesesáriu pa desidi si bu ta dezeja partisipa na studu.
 - > di ser informado sobri novus informason ki ta podi surji durante es studu y ki ta podi afeta desizon di permanesi na studu.
 - > di rekuza partisipa na studu ô muda di ideia sobri partisipason na studu dipos di inisiu.
 - > di resebi un kópia di formulariu di konsentimentu ki asina, si bu desidi partisipa na studu.

Yale

Tufts

CTSI

Tufts Clinical and Translational Science Institute

Peskiza sobri Saúdi

N PODI PARTISIPA NA UN PESKIZA?

BU GUIA PA KONPRENDI PROESU DI PESKIZA KLÍNIKA

Es spreson “peskiza klínika” ta deskrevi studus ki ta fazi rekodja di novus informason sobri saúdi y doensas umanu. Peskiza klínika ta envolvi partisipantis di peskiza pa testa novus medikamentus, prosedimentus ô dispozitivus, ô pa midjor konprende modi ki korpu umanu ta fursiona.

Es folhetu ten informason jerais pa fins edukasionais y el ka ta fornese akonselhamentu médiku. Konversa ku bu dotor ô ku ekipa di peskiza pa resebi orientason sobri bu situason pesoal y preokupason ku saúdi.

Perguntas? Txomá-nu pa

Mal Entendidus Komun sobri Peskiza Klínika

Dotor ô ekipa di peskiza ka ta sujeria un studu, a naun ser si kel la for midjor pa min..

Kel li ka é verdadi! Nu ta fazi peskiza pa deskubri kal tratamentu é midjor. Ningén podi garanti ma es tratamentu ki stá ta studadu é midjor ki tratamentu normal disponível.

Si dotor pidí-N pa partisipa, N ta divia flá ma sin.

Bu podi desidi si bu ta dezeja partisipa ô naun na un studu. Desizon é di bô, si bu rekuza, bus kuidadus di saúdi na ospital ô bu relason ku dotor stá ta bai muda.

Basta N desidi partisipa na studu, N ka ta podi muda di ideia.

Abô é livri pa pára di partisipa na kalker studu y na kalker óra.

Si N konkorda na partisipa na peskizas sobri medikamentus, N ta dádu kel novu medikamentu.

Naun necesariamenti. Txeu studus di novus medikamentus ta inklui un medikamentu di "kontrolu". Podi ser un medikamentu djá aprovalu komu tratamentu, ô un pílula falsu (txomadu di plasebu). Na maioria di studus, kes partisipantis é selesionadu pa kel novu medikamentu ô plasebu pur akazu. Nen abô y nen peskizador podi skodji kuzé ki é pa resebi.

Kuzé ki é Peskiza Klínika?

Es spreson "peskiza klínika" ta deskrevi studus ki ta fazi rekodja di novus informason sobri saúdi y doensas umanu. Peskiza klínika ta envolvi partisipantis di peskiza pa testa novus medikamentus, prosedimentus ô dispozitivus, ô pa midjor konprende modi ki korpu umanu ta funksiona.

Ten várius tipu di studus di Peskiza klínika:

- > **Estudos jenétikus** ta deskubri papel di jenes na diferentis doensas.
- > **Studus di prevenson** ta testa maneras di previni doensas spesífikus.
- > **Studus konportamentais** ta testa modi ki pesoas ta aji na diferentis situason.
- > **Studus fisiolójikus** ta aumenta komprension di komu ki korpu umanu ta funksiona.
- > **Ensaius klínikus** é studus di un medikamentu, prosedimentu ô dispozitivu médiku uzadu na partisipantis saudáveis ô na pesoas ki ten un doensa spesífiku.

Ensaius kínikus di novus medikamentus é fetu na diferentis fazis pa respondi diferentis perguntas.

- > **Fazi di studu I** ta testa un novu medikamentu pa primeru vez na seris umanu pa verifika si el é seguru.
- > **Fazi di studu II** ta inklui mas pesoas pa verifika si es novu medikamentu ta funksiona.
- > **Fazi di studu III** é fetu na grandis grupus di pesoas pa verifika si es novu medikamentu ta funksiona midjor ki kel ki dja stá disponível.
- > **Fazi di studu IV** é fetu dipos ki es medikamentu é aprovalu pa Administrason di Alimentason y Medikamentus (Food and Drug Administration - FDA) di EUA pa konsigi mas informason.

Modi Ki Amin é Protejidu si N Partisipa na Studu di Peskiza?

Peskizadoris ta projeta studus ki ta manti kes riskus di partisipantis u menor posível. Tanbe, ta ezisti leis pa proteji partisipantis.

- > Tudu studus klínikus ten un planu di studu bastanti detalhadu txomadu "protokolu" ki ta spesifika komu ki studu stá ta bai ser fetu.
- > Un grupu di dotoris, enfermerus, peskizadoris y menbrus di komunidadadi ta analiza kada protokolu kuidadozamenti. Es grupu é txomadu di Konsehu di Revizon Institucional ô IRB. Es ta garanti ma es studu ta ser fetu di forma justu, ku menor risku posível pa partisipantis.
- > Óras ki bu ta inskrevi na un studu, bu stá ta bai resebi kes informason di kontaktu di pesoa responsável pa es studu, djuntu ku un númeru di tilifoni di IRB, pa kalker pergunta ô preokupason relasionadu ku seguransa.
- > Alguns studu mas ariskadu tanbe ta inklui otu grupu di revizon txomadu Konsehu di Verifikason di Seguransa y di Informason (DSMB). Un DSMB é formadu pur dotoris ki ka ta fazi parti di es studu. Es ta garanti ma kes riskus di partisipason na es studu ta ser menoris posíveis.

Kal é kes Riskus?

Podi ten riskus na partisipa di un peskiza. Alguns medikamentus ô prosedimentus podi ter efeitos sekundárius dezagradáveis ô gravis, inkluintu kes ki ta poi vida en risku. As vez, podi ten efeitos sekundárius ki kes peskizadoris ka ta konxi. Novus medikamentus ô prosedimentus nen senpri é midjor ki kes ki djá stá disponível. Konversa ku ekipa di peskiza sobri kes riskus di studu.